

ELINA
BACKMAN ENNEN
KUIN TULEE
PIMEÄÄ

HELSINGISSÄ KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Otavan kirjaseäitiö on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

Copyright © Elina Backman ja Kustannusosakeyhtiö Otava, 2022

ISBN 978-951-1-41881-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Tämä kirja on omistettu
rakkaalle äidilleni

Kiitos äiti, että opetit minulle
rakkauden kieleen ja tarinoihin.
Et enää pysty lukemaan tätä,
mutta halusin silti sanoa sen.

”Minä olen valo joka johdatan sinut pimeään.”

PENTTI SAARIKOSKI, *HÄMÄRÄN TANSSIT*

PROLOGI

Lauantai 11.7.1998, Inari

Kalma pärisee lupaavasti. Pärinää seuraa koputus. Inga juoksee ovelle ja vilkaisee äitiään. Tämä pesee perunoita. On jo niin tottunut Ingan menemisiin ettei osaa enää kaivatakaan tästä iltaseuraa.

– Äiti, me lähdetään nyt, Inga huikkaa.

– Joo, äiti sanoo ja hymyilee ovensuuhun ilmestyneelle Anetille. – Tulkaa saunomaan, jos kyllästytte olemaan kylillä. Laitoin aamulla jo savusaunaan tulen, äiti sanoo lempeästi. Kiitävän hetken Inga tuntee haikeutta. Jos olisi vielä pieni lapsi ja menisi vain saunomaan äidin kanssa. Sen sijaan, että lähtee tälläytyneenä ulos, polttaa tupakkaa ja heiluu Anetin kanssa discossa laittoman pienessä topissa. Valinta on kuitenkin helppo. Hän on jo 17.

– Mennään aamulla, äiti, jos kivistä irtoaa vielä lämmöt, hän sanoo ja lähettää äidilleen lentosuukon.

Kalma kiittää pitkin Angelintietä, töyssähtelee kuopissa. Kuuman kesän kuivattama tienpinta pölyyää ja nostaa auton ympärille tomua. Inga avaa tomusta huolimatta ikkunan, ja tytöt nauravat, kun porot tuijottavat kummissaan heidän menoaan.

– Laita ikkuna kiinni ennen kuin meidät syödään elävältä, Anet pyytää ja sytyttää tupakan. Inga nostaa jalkansa kojelaudalle ja tuntee epämääräisen voimakkaan vapauden tunteen, joka kutkuttaa vatsanpohjaa myöten. Lauantai-ilta ja kesä. Yötön yö. Tuskin heille mitään ihmeellistä tapahtuisi, mutta aina viikonloppuisin tuntui, että kaikki on mahdollista.

Tuona kesänä Lapissa helleraja rikkoutui monena päivänä. Iltapäivä oli poikkeuksellisen paahteinen. Mutta pian ihmiset unohtivat

lämpömittarin lukemat, sillä kun Inga vain muutama päivä myöhemmin ilmoitettiin kadonneeksi, tytön kohtalo pysyisi inarilaisen mielessä vielä paljon pidempään kuin luontoa ja ihmisiä piinannut tukala kuumuus.

OSA I

Saana tuijottaa seinän vieressä olevaa laatikkoa. Se on liian korkea mahtuakseen piiloon sängyn alle, mutta Saana ei ole halunnut avata sitä ja purkaa sen sisältöä. Hän on tuonut laatikon mukanaan Hartolasta. Siellä on kaikki mitä äidistä on jäljellä – muistojen, huonekalujen ja valokuvien lisäksi. Siinä ovat äidin tavarat, jotka Inkeri-täti on säästänyt, kenties juuri tätä hetkeä varten. Hetkeä, jolloin Saana tuntisi itsensä uteliaaksi ja olisi valmis tutustumaan äitiin liittyviin muistoihin. Kun suru olisi laantunut ja vaihtunut vähitellen pehmeäksi haikeudeksi. Kun Saana kokisi, että olisi päässyt yli äidin tekoa kohtaan tuntemastaan vihasta ja katkeruudesta ja olisi viimein valmis yrittämään ymmärtää, millainen äiti oli ollut silloin, kun Saanaa ei vielä ollut olemassa. Saana toivoo, että pystyisi kaikesta huolimatta muistamaan äidistä eniten hyvää. Siksi hän ei ole halunnut avata laatikkoa. Hän ei voi tietää mitä sieltä nousee.

Saana potkaisee laatikkoa laiskasti kuin testataksaan heräisikö se eloon. Juuri silloin Inkeri soittaa.

– Mitä suosikkisisarentyttäreni? Inkeri aloittaa, ja Saanan kasvoille leviää hymy.

– Olen ainut siskontyttösi, Saana vastaa. Hän istuu lattialle laatikon viereen. Ulkona on viilentynyt jo sen verran, että seinällä oleva lämpöpatteri on päällä ja hohkaa. Se lämmittää selkää mukavasti.

– Miten olet voinut? Inkeri kysyy. Saana tietää, että mitä ikinä hän vastaisi, Inkeri kuulisi, jos hän yrittäisi esittää jotain muuta kuin on. Viime vuoden aikana ja aiemminkin Inkeri oli nähnyt hänet avuttomimmillaan. Inkeri on elämässäni ehkä ainut ihminen, jolle olen voinut näyttää kaikki puoleni, Saana miettii. Ne heikkoimmatkin. Inkeri on ainoa, jolle olen myöntänyt, että en jaksa ja jolta olen uskaltanut pyytää apua. Ehkä tulevaisuudessa kehtaan useammin puhua avoimesti myös Janin kanssa, Saana ajattelee.

– Ihan hyvin, kiitos, hän vastaa Inkerille. – Moni asia on todella hyvin. Mutta tuntuu, että en silti saa kokonaan otetta kaikesta ennen kuin olen...

– Ennen kuin olet mitä? Inkeri kysyy uteliaana.

– Ennen kuin olen tutustunut äitiin, Saana mutisee. – Otin mukaan sen laatikon, mutta en ole uskaltanut avata sitä. En ole pystynyt raottamaan kantta menneisyyteen, vaikka luulin, että olisin jo valmis. Sitä paitsi äidistä on todella vaikea muodostaa kuvaa jälkikäteen.

– Niin, häneltä ei jäänyt päiväkirjoja. Mutta ehkä se on hyvä, voit rakentaa hänestä mielessäsi juuri sellaisen kuin haluat. Se voisi tehdä mennyttä jopa ehjemmäksi.

– Olen kuullut sinun muistojasi äidistä, siitä kun olitte pieniä ja kaikkea sellaista, mutta se on vain yksi näkökulma. Äidillä ei ollut juuri ystäviä, ja mummo ja vaari ovat kuolleet. En oikein pääse eteenpäin.

– Et siis ole jutellut hänen kanssaan vielä? Inkeri kysyy varovasti.

– Kenen? Saana kysyy hämillään.

– No isäsi tietenkin, Inkeri tokaisee, ja Saana valpastuu. Keskustelu isän kanssa on niin itsestään selvä ajatus, että se ei ollut tullut hänelle edes mieleen. Ehkä siksi, että he näkevät niin harvoin ja silloinkin kun näkevät, isä ei puhu juuri mitään.

– Tiedän, että isäsi ei paljon pukahda. Mutta jos hän jotain voisi puolestasi tehdä, niin edes kertoa muistoistaan.

– Niin, Saana mutisee ja tuijottaa samalla laatikkoa. Vähintä mitä isä voisi tehdä olisi suostua puhumaan äidistä. Saana ei ole koskaan kuullut isän näkökulmaa siitä, miten asiat lopulta menivät. Mikä johti siihen, että Saana jäi äidin kanssa Helsinkiin ja isä karkasi synnyinseuduilleen pohjoiseen.

– Joskus mietin, että se oli todella raukkamainen teko, Saana tunnustaa ja tuntee jokin vihan kaltainen alkaa kyteä sisällä.

– Että isä koki voivansa tehdä niin: lähteä pois ja jättää minut sairaan äidin kanssa kahdestaan.

– Harva asia on selkeä tai helppo. Heillä ei silloin mennyt kovin hyvin, ymmärtääkseni. Isäsi ei viihtynyt Helsingissä. Mutta niihin aikoihin äitisi oli vielä kunnossa, Inkeri vastaa. – En oikein voi antaa muuta neuvoa kuin että soita isällesi, mene vaikka käymään. Olisi hyvä, että saisitte puhuttua näistä asioista.

– Koska olet puhunut isän kanssa viimeksi? Saana kysyy. Jos Inkeri tietäisi miten vaiteliasta tyyppiä isä on, hän tuskin edes ehdotaisi keskustelua.

– Viime viikolla, Inkeri sanoo.

Saana jähmettyy hetkeksi. Laatikon kantta naputellut käsi pysähtyy ja sormet jäävät hetkeksi ilmaan.

– Mitä? hän kysyy kummissaan.

– Meillä on tapana soitella kerran kuussa, Inkeri tunnustaa.

– Isäsi tuki minua, kun äitisi...

– Miksi et ole kertonut? Saana kysyy.

– Ei ole mitään kerrottavaa, mutta pohjimmiltaan isäsi on hyvä tyyppi. Vaikka tiedän että olet hänelle katkera, hän on kaikesta huolimatta hyvien puolella, muista se.

Inkerin puhuessa Saana raottaa pahvilaatikkoa ja näkee laatikosta pilkistävän vinyylilevyn.

– Täällä on vinyyli täällä laatikossa, Saana sanoo ja vetää varovasti suuren kiekon pahvikoteloineen ulos laatikosta.

– Tietenkin on, Inkeri hymähtää. – Äitisi rakasti musiikkia ja levyjä, niitä on paljon enemmän tallessa täällä vielä. Säästin erikseen sen yhden. Se oli äitisi lempilevy. Sinkku, jonka toin hänelle kerran Portugalista.

Saana katsoo levyn kantta, jossa siniseen farkkupaitaan sonnustautunut Debbie Harry laulaa vahvoissa meikeissä edessään olevaan mikrofoniiin. Blondit tupeeratut hiukset sojottavat hohtavan vaaleina lavan valaistuksessa. Blondie – *Heart of Glass*.

– *Heart of Glass*, äitisi piti siitä, soitti joskus kymmeniä kertoja putkeen, Inkeri kertoo pehmeyttä äänessään. Saana hymyilee Debbie Harrylle. Myös äidillä oli vaaleat hiukset. Hän sulkee sil-

mät ja kuvittelee äitiään pitelemässä samaa levyä. Mitähän äiti on silloin tuntenut, onko hän tuntenut olonsa onnelliseksi?

– Minulla ei ole vinyylisoitinta, Saana sanoo pettyneenä, mutta päättää säästää levyn siitä huolimatta.

Jan kävelee pitkin toimiston käytävää. Edellisen illan treeni tuntuu jäykkyytenä takareississä. Venyttely saattaisi auttaa, mutta jos hän on jotain aina inhonnut niin venyttelyä.

– Kuulitko jo uutiset? pomo huikkaa, kun Jan on ohittamassa käytävällä tämän huonetta. Sälekaihtimien raosta näkyy pilkahdus vehreää. Huoneessa on paljon enemmän valoa kuin muualla. Ehkä Jone on jo varustautunut pimeää kautta varten ostamalla lisää kasvilamppuja.

– Mitä sanoit? Jan kysyy ja pysähtyy puoliksi raollaan olevalle ovelle. Hän jää ovensuuhun nojaamaan karmiin. Jone, hänen esihenkilönsä ja osaston päällikkö, Johanna Nieminen, seisoo työpöytänsä edessä ja sumuttaa parhaillaan lattialle sijoitettua suurta ja runsasta peikonlehteä. Pomo pysäyttää painallukset ja viittooo Jania astumaan peremmälle.

– Kysyin vaan, että joko kuulit uutiset. Sen, että Heidiä on kannustettu hakemaan sitä uutta pestiä. Ne suunnittelevat hänestä nyt jotain uudistajahenkistä keskiportaan pomoa. Se olisi paikka, joka voisi kuulua myös sinulle. Muistatko? Mainitsin siitä pari viikkoa sitten.

– Heidikö? Puhutaanko nyt Heidi Nurmesta? Jan toistaa ja yllättyy kun Jone nyökkää. – Siis Heidistä, joka rakastaa kenttätyötä ja vihaa byrokratiaa?

– Siitä en tiedä, Jone sanoo. – Kerroin vain sen mitä kuulin. Hakuprosessi on ilmeisesti vasta alkanut. Siinä menee vielä. Ajattelin kertoa myös siksi, että en ole unohtanut keskustelujamme. Sitä, että Heidi olisi listallamme ykkösenä heti kun meille avautuisi mahdollisuus rekrytoida. Taidetaan unohtaa ne ajatukset, jos hän tavoittelee isompia kuvioita.

– Mutta meinaakohan Heidi todella haluta sellaiseen asemaan? Jan huomaa ärsyntyvänsä. He ovat tunteneet toisensa jo poliisikoulusta saakka, eikä Heidi ole sanallakaan vihjannut etsivänsä johtotason

haasteita. Ärtymys ei johdu kateudesta, hän suo Heidille kaiken mitä tämä ikinä keksiikään toivoa. Hänellä ei ole epäilystä siitäkään, etteikö Heidi selviäisi kaikista haasteista, joita kohti tämä ikinä päättäisi mennä. Mutta hän on syvästi pettynyt siihen, että Heidi ei ole kertonut asiasta. Jan olisi voinut toimia suosittelijanakin – jos Heidi olisi pyytänyt. Mutta Heidi ei ole sanonut mitään.

Jan tietää myös olevansa pettynyt. Heidän onnistuttuaan ratkomaan kaksi monimutkaista murhatapausta tänä vuonna hän oli huomannut pitävänsä Heidin kanssa työskentelystä ja oli ehtinyt jo alkaa toivoa, että tulevaisuudessa he saisivat vielä lukuisia mahdollisuuksia työskennellä yhdessä. Mutta jos Heidi siirtyisi johtotasolle, hän voisi saman tien sanoa heipat haaveilleen yhteisestä tutkinnasta. Sitä paitsi hänen tulee ikävä Heidin aivoja. Jos Janilta kysyttäisiin, Heidin aivot menisivät hukkaan paperitöissä ja hallintotehtävissä. Heidi on parhaimmillaan paineen alla ja nimenomaan kentällä.

Keskustelut olivat jääneet auki, mutta hän oli jo ehtinyt sanoa kannustavat sanat: tule meille. Jätä tehtäväsi Helsingin poliisissa ja siirry KRP:lle.

Jone siirtyy uuden kasvin eteen ja jatkaa sumuttamista. Jan on varma, että Jone kuuluu heihin, jotka yksin ollessaan puhelevat mukavia kasveilleen. Hän katsoo pomoaan mietteliäänä.

– Eikö siihen pidä ihan hakea, ketään ei nimetä ilman, että tämä on ensin virallisesti hakenut? hän varmistaa ja pettyy, kun pomo nyökkää jälleen.

Heidi on toiminut hänen selkensä takana. Jan ei tiedä mitä ajatella.

– Täällä on aika vehreää, Jan sanoo sitten vaihtaakseen puheenaihetta. Hänen olisi soitettava Heidille ja kuultava tämän selitykset. Vasta sitten hän voisi olla sinut asian kanssa.

– Eikö, Jone myhäilee ja katsoo ylpeänä pientä huonettaan, jossa kasvit vievät suuren alan. Pöydän kulmalla on yksi, arkistokaapin päällä useita ja kookkaimmat kasvit kohoilevat korkeuksiin omilta alustoiltaan lattiatasolta. Kasvilamppujen valossa kylpevä huone on vehreä kuin viidakko.

Saana asettuu makaamaan vaaleansiniseen pehmustettuun tuoliin ja siristää silmiään. Huoneen kirkas keinovalo häikäisee huolimatta hoitajan antamista aurinkolaseista. Ne ovat mallia nopeat. Saanan olo tuntuu lokakuisen nuhruiselta. Hän tietää, että suoraan kasvoille kohdistettu spottivalo paljastaa mustissa vaatteissa olevan pienen nukan ja kasvojen kauneusvirheet. Saana avaa suunsa ja suuhygienisti alkaa arkailematta rapsuttaa hammaskiveä. Toimenpiteestä lähtevä ääni on riipivän kamala. Ikenet vuotavat jo verta. Hygienisti ottaa käteen letkun ja suihkuttaa suuhun hieman huuhteluvettä. Vesiletku purskauttaa kasvoille pieniä satunnaisia pisaroita. Saana ei tiedä ovatko pisarat verta vai vettä. Suuhygienisti vaihtaa letkua. Nyt hän imee suusta sylkeä ja letku tarrautuu kieleen kuin iilimato. Saana ei ole varma saako jo nielaista. Veri maistuu suussa huuhtelusta huolimatta, eivätkä he ole vielä edes aloittaneet reiän paikkausta.

Hammaslääkäriissä käynti on pahinta mitä Saana tietää. Pelko ja ahdistus ovat voimakkaimmillaan juuri vähän ennen varattua aikaa. Kun istuu odotushuoneen penkkiin, ei ole paluuta. Saana tuntee miten liian leveät aurinkolasit uppoavat syvemmälle kasvoihin kuin olisi tarkoitus. Ne painavat nenänvartta. Hammashoitaja huomaa tilanteen ja asettaa nenänvarren ja lasien väliin pumpulitupon. Saana vannoo itsekseen, että jatkossa hän kävisi hammaslääkäriissä useammin ja ainakin lankaisi hammasvälit. Huoneessa soi hiljaa radio. Saana sulkee silmänsä ja mieleen hiipii eräs rikostarina, Hercule Poirot ja Mabellen kahdet kasvot. Siinä liikutaan hammaslääkäriissä ja salaisuuksien vyyhdin keskellä on neiti Mabelle Sainbury Seale. Saana korjaa hieman asentoaan. Christien mukaan Poirot käy jopa kaksi kertaa vuodessa hoidattamassa hampaat. Toisaalta hän onkin fiktiivinen henkilö. Saana hymähtää itsekseen. Hän ei ole varma, kuinka kauan hänen edellisestä hammaslääkärikäynnistään jo on. Saana avaa taas silmänsä ja tuijottaa katossa olevia laattoja ja laattojen välejä.

Kun toimenpiteet on tehty, Saana kiittää mukavaa hoitajaa, joka sai luotua tilanteesta kaikesta huolimatta siedettävän, ja palaa töihin toinen puoli suuta vielä puudutusaineen vaikutuksen alaisena.

Saana on vasta ehtinyt avata koneen, kun joku astelee työpöydän luo.

– Saana, tulisitko, olisi eräs juttu, pomo sanoo, ja Saana lähtee kummissaan seuraamaan naista tämän huoneeseen. Kävellessä hän koettaa herätellä puudutettua kohtaa. Hän katuu, että on kuuliaisesti tullut töihin eikä mennyt loppupäiväksi kotiin toipumaan.

Nainen avaa huoneensa lasioven, odottaa että Saana istuu tuu ja sulkee oven. Rivakoin askelin hän kävelee sitten pöytänsä luo.

– Miten olet viihtynyt meillä? toimitusjohtaja siristää silmiään uteliaana ja katsoo Saanaa.

– Hyvin kiitos, Saana vastaa epävarmasti. Se on kai se mitä hänen odotetaan vastaavan?

– Hyvä, nainen toteaa. – Tämä asiani ei itse asiassa liity suoraan työhön, hän aloittaa. Saana valpastuu. – Huomasin, että teet podcasteja rikosaiheista, pomo sanoo, ja Saanan uteliaisuus herää.

– Joo olen tehnyt kaksi podcast-sarjaa, toinen oli käsikirjoitettu tarina Hartolan murhamysteeristä ja toisessa seurasin reaaliajassa yhtä katoamistapausta Lammassaareissa, Saana mutisee. Sanat eivät tule ulos suusta niin itsevarmasti kuin pitäisi. Hänen on aina ollut vaikeaa puhua kiinnostuksestaan murhiin ja rikoksiin. Varsinkin, kun se tuntuu erikoiselta aiheelta siistissä ja hillityssä toimistomaailmassa.

– Niin, luin tällä viikolla yhden lehtijutun podistasi. Vaikuttavaa. Ymmärsinkö oikein, että *Jäljet*-podcastin kautta autoit lopulta jopa ratkaisemaan jutun? pomo kysyy, ja Saana nyökkää hämillään.

– Asiani liittyy oikeastaan juuri tuohon mitä teet. Tai siis, minulla on eräs tuttu, pomo aloittaa ja ristii jalkansa. – Hän on tehnyt juristin töitä meille, auttanut silloin tällöin sopimuksissa ja niin edelleen, ja olemme ystäväystyneet. No, kuitenkin, tämän nai-

sen lähipiirissä on sattunut henkirikos jo jokin aika sitten, mutta pelkään, että tapaus ei ehkä koskaan jätä häntä rauhaan. Hän, Heta nimeltään, on tehnyt kaikkensa selvittääkseen pikkusiskonsa kuolemaa, mutta juttu ei ole edennyt.

– Aa, olen pahoillani, Saana sanoo myötätuntoisesti. – Selvittämättömät tapaukset ovat omaisille äärimmäisen raskaita. Voin vain kuvitella, miten vaikeaa on menettää siskonsa niin, Saana sanoo ja kokeilee samalla ohimennen poskeaan. Oikeanpuolinen suupieli roikkuu hallitsemattomasti ja Saana nielaisee monta kertaa estääkseen syljen valumisen.

– Omaisena hän saa varmasti poliisiltakin välillä kuulumisia tutkinnan etenemisestä niin halutessaan?

– No en tiedä paljoakaan, mutta poliisi ei kuulemma enää tee mitään. Tapauksesta on kulunut liikaa aikaa, yli kaksikymmentä vuotta, eikä johtolankoja ole. Kiireellisemmät asiat ajavat edelle.

– Mmm, Saana mutisee.

– Minun käy Hetaa sääliksi. Aina kun tapaamme, aistin hänessä vellovan surun. Hän esittää, että kaikki on hyvin, vaikka tiedän että ei ole. Hän kertoi palkanneensa yksityisetsivän joitakin vuosia sitten, mutta sekään ei kuulemma johtanut mihinkään. Kun näin hänet tänään, idea tuli kuin tyhjästä. Pohdin rehellisesti sanoen sitä, mitä sinun kaltaisesi ihminen voisi saada tapauksesta selville. Että pystyisitkö mahdollisesti auttamaan siinä, että Hetan suurin pelko ei pääsisi toteutumaan.

– Mikä se pelko on? Saana kysyy ja pyyhkäisee kuolaa pois suupielestä mahdollisimman huomaamattomasti.

– Se, että jutun annetaan olla. Että se unohtuu. Olet kuitenkin auttanut juttuja ratkeamaan, pomo sanoo ja katsoo Saanaa määrätietoisesti.

– No tavallaan olen päässyt ihan hyvin jäljille, mutta kyllä poliisi on ollut se, joka jutut on hoitanut tai siis... Saana vastaa.

– Joka tapauksessa, saanko antaa hänelle puhelinnumerosi? pomo kysyy. – Voit kuunnella itse mistä on kyse ja päättää toki sitten itse tehdä miten parhaaksi näet

– Kyllä se sopii, Saana vastaa hämmentyneenä. Näin ei ole käynyt koskaan aikaisemmin, että hän ei valitse juttua vaan juttu valitsee hänet.

– En toki luvannut mitään ja toivottavasti et pahastu kun mainitsin hänelle nimesi, mutta Heta on niin kovin jumissa oman menneisyytensä kanssa. Ja voit syyttää sitä tämän viikon artikkelia. Sain idean siitä. Minusta itsestäni ei ole Hetalle apua, mutta vähintään mitä voin tehdä on yhdistää teidät, pomo kertoo ja vilkaisee samalla rannekelloaan. Saana tulkitsee eleen niin, että naisen täytyisi pian jo jatkaa seuraavaan palaveriin.

– Jos innostut, voidaan kyllä keskustella palkattomasta vapaasta. Minähän siinä menetän, mutta haluan auttaa Hetaa. Hän ei voi hyvin, pomo jatkaa ja nopeuttaa puhetahtiaan. Saanakin aistii kiireen ja nousee jo seisomaan.

– Okei, no kiitos luottamuksesta, Saana saa sanottua ovelta.

Pomo nyökkää ja vastaa sitten jo puhelimeen, joka on alkanut täristä pöydällä. Kävellessään työpisteelleen Saana tuntee olonsa hiukan kiusaantuneeksi. Totuus on, että jos podcastin tekemisestä olisi mahdollista saada riittävästi rahaa, hän ei ehkä viettäisi näin paljon aikaa toimistolla. Sen sijaan hän penkoisi selvittämättömiä henkirikoksia ja kirjoittaisi niistä. Saana tunnustelee alahuultaan sormenpäillään. Sitä pistelee. Puudutus on alkanut vähitellen kirkota. Hän uskaltaisi ehkä käydä jo hakemassa kahvin.

Kahvikuppi kädessään Saana pääsee vihdoinkin työpisteelleen avaamaan sähköpostit. Työaikaa on huvennut jo liikaa ja takaraivossa kolkuttelee valtava määrä asioita, jotka hänen täytyisi saada valmiiksi vielä tänään. Selatessaan työkavereilta tulleita viestejä ja kiireellisiä tiedotteen muokkauspyyntöjä hän unohtaa pian pomon kanssa käydyn keskustelun. Siksi puhelinsoitto tuntemattomasta numerosta kaksi päivää myöhemmin yllättää hänet aidosti.

Kello on vasta puoli yhdeksän aamulla kun puhelin alkaa hälyttää. Saana kierähtää lähemmäs sängynreunaa ja hapuilee kohti lattiaa. Pian sormet löytävät puhelimen. Hän pyrkii mahdollisimman nopeasti sammuttamaan herätyksen. Mutta kun Saana katsoo puhelimen näyttöä, hän huomaa, että kyse onkin puhelusta. Tuntematon numero. Saana vilkaisee Jania, joka makaa edelleen omalla puolellaan liikkumatta. On lauantai. Heillä molemmilla on vapaa-päivä. Jan kääntää kylkeä ja kaivautuu yhä syvemmälle kuohkean peiton alle. Liikkeestä syntyy pehmeää kahinaa. Saana painaa puhelimen nopeasti äänettömälle ja hipsii luuri rintaansa vasten olohuoneeseen.

– Haloo? hän kuiskaa arasti.

– Onko Saana Havas? soittaja kysyy. Saana terästäytyy. – Sain yhteystietosi tuttavaltani, naisääni jatkaa.

– Huomenta, Saana vastaa ja vilkaisee ulos. On hämärää, aamu ei ole vielä kunnolla edes valjennut. Ulkona sataa tihuttaa. Viimeiset koivunlehdet sinnittelevät vielä kiinni puissa ja kimmeltävät kosteina katulampun valossa.

– Nimeni on Heta Weckman, tarvitsisin apua eräässä vanhasa jutussa, nainen jatkaa, ja silloin Saanan aivot vasta suostuvat yhdistämään naisen parin päivän takaiseen keskusteluun. Pomon tuttu. Heta. Joku, jolta on kuollut läheinen. Joku, joka olisi kuulemma valmis kokeilemaan kaikkea – jopa Saanan apua – saadakseen selvyuden vanhaan tapaukseen. Saana alkaa nopeasti miettiä, miten pystyisi mahdollisimman ystävällisesti kieltäytymään avunpyynnöstä. Hän ei voisi esiintyä siviilitutkijana. Ei, vaikka hän on luonteeltaan utelias ja kiinnostunut ratkomaan mysteereitä. Hän ei kuitenkaan voisi antaa surevalle omaiselle toivoa suostumalla penkomaan jotain juttua tilauksesta. Johonkin pitäisi osata vetää raja.

Saana venyttelee herätäkseen horroksesta ja kiskaisee liesituuletti-
men auki saadakseen hämärään keittiöön hieman valoa. Nainen
toisessa päässä on hiljaa.

– Minulla on... minä haluaisin, nainen aloittaa ja hakee sano-
ja. – Kuuntelin pomosi Mian vinkistä podcastisi siitä Lammassaa-
ren katoamistapauksesta ja siksi soitin. Halusin kysyä, suostuisitko
tekemään minulle selvitystä eräästä vanhasta murhasta. Auttamaan
siinä, että tapaus ei unohdu?

Saanan sydän alkaa hakata lujempaa. Hän ei ollut osannut odot-
taa näin suoraa kysymystä.

– En usko, että osaan välttämättä auttaa, mutta avaisitko hieman
mistä on kyse? Saana sanoo ja nojaa selkensä keittiönpöydän tasoon.

– Tarvitsisin jonkun, johon luottaa. Jonkun, joka voisi kirjoit-
taa siskoni tarinan.

– Hmmm, Saana mutisee. Hän ei tiedä mitä sanoa, joten hän
päättää vain kuunnella. Naisen ääni kuulostaa aavistuksen levotto-
malta. Huoli ja turhautuminen valuvat puhelimen kautta Saanan
syliin Janin hämärään keittiöön.

– Pidin tavastasi selvitellä asioita siinä podcastissa, saat ihmi-
set puhumaan. Olen kuitenkin nähnyt kaikenlaisia tapoja toimia,
olen ammatiltani juristi. Olen auttanut muita heidän ongelmis-
saan, mutta nyt olen itse umpikujassa. Yli 20 vuotta sitten Inarissa
tapahtui henkirikos, mutta poliisi ei tee enää mitään. Minusta tun-
tuu kuin tapaus olisi haluttu unohtaa, nainen sanoo hiljaa.

– Mmm, Saana vastaa. – Mitä Inarissa siis tapahtui?

– Murhan uhri, hän on minun pikkusiskoni, nainen sanoo ja
virallinen sävy hänen äänestään on tiessään. – Hänet löydettiin
kuolleena erämaasta, Angelista, läheltä Pyhäjärveä. Yritin tutkia
tapausta itsekin vuosia sitten, mutta en pääse eteenpäin, eivät ne
minulle puhu ne perkeleen... ja niin kuin sanoin, poliisilla on kä-
det täynnä töitä, ei heitä kiinnosta enää näin vanhat jutut. Minä
en... en tiedä pääsenkö tästä yli koskaan, nainen sanoo ja jatkaa:

– Haluan tietää kuka sen teki.

Saana vaihtaa painoa jalalta toiselle ja rykäisee. Hän tuijottaa Janin jääkaapin ovea. Ovessa roikkuu magneetilla kiinnitettyinä paperi, josta näkyy Janin työvuorolista. Jan on merkannut työvuoronsa Saanan toiveesta etukäteen. Saana hymähtää huomattessaan vasta nyt, että Jan on piirtänyt tämän päivän tyhjään kohtaan sydämen.

– Kiitos luottamuksesta ja otan osaa menetykseen, Saana saa siten sanottua. Hän yrittää tavoittaa ääneensä mahdollisimman paljon myötätuntoa. – Mutta poliisi tekee kyllä varmasti parhaansa, Saana sanoo ja onnittelee mielessään itseään siitä, että sai sanottua sen mitä suunnitteli. Hän ei olisi oikea ihminen tutkimaan tapausta juuri nyt.

– Kyllähän minä tiedän miten erikoiselta tämä kuulostaa, kun et ole poliisi tai mikään etsiväkään, Heta sanoo kuin jatkaisi siitä mihin Saana on ajatuksissaan jäänyt. – En tietenkään ole ta, että ratkaisisit tapauksen, se vaatisi jo aika paljon. Mutta voisit kerätä tietoa. Siskoni murhattiin vuonna 1998. Aktiivisen alun jälkeen tutkinta tyssäsi. Silloin aloin itse kerätä tietoja. Mutta ei se ole auttanut. Sinun ei tarvitsisi aloittaa tyhjästä eikä myöskään viedä juttua yksin loppuun – en voisi vaatia sellaista keneltäkään. Ehkä kuitenkin näkisit ulkopuolisena jotain, mitä minä en ole osannut edes katsoa. Ja olen varma, ettei minulle ole kerrottu kaikkea. Pohjoisessa kaikki tuntevat toisensa eikä kukaan puhu – varsinkaan minulle. Kun kuuntelin podcastisi, jäin sellaiseen käsitykseen, että olet helposti lähestyttävä. Sinua ei ehkä koeta uhkana, koska et ole poliisi. Kenenkään ei välttämättä tarvitsisi edes tietää, että olen pyytänyt sinua tutustumaan siskoni tarinaan. Voisit ajatella sitä parin viikon juttukeikkana, jonka aikana kyselisit vähän ja työskentelisit kuten tähänkin asti. Alkaisit rakentaa kertomusta Ingan elämästä.

Vähitellen Saana huomaa uteliaisuutensa kasvavan. Hän ei haluaisi herättää naisessa toivoa, mutta samaan aikaan hän haluaa tietää lisää. Hänen ei pitäisi kysyä seuraavaa kysymystä mutta hän tekee sen silti.